

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра права

Затверджую
Декан факультету міжнародних відносин
професор В.В. Третько

« 4 » вересня 2020 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Конституційне право зарубіжних країн

Освітньо-професійна програма Право

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Козяр-Скок Лілія Володимирівна
Профайл викладача	http://pravo.khnu.km.ua/profesorско-vykladatskyj-sklad/
E-mail викладача(ів)	liliya.skok@gmail.com
Контактний телефон	-
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6324
Консультації	Очні: вівторок, 12.30, 4-416; он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового Контролю			
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	1	1	5	150	51	34		17		99			+	

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Конституційне право зарубіжних країн» покликана поглибити знання студентів у галузі конституційного права як складного феномену, у якому знаходять своє відображення історія, політика, культура зарубіжних країн. Вивчаючи конституційне право зарубіжних держав, студент набуває теоретичного досвіду держав, що входять до Європейського Союзу, процеси інтеграції та централізації поступово ведуть до створення на їх території «єдиного правового простору», що означає певну уніфікацію конституційного права. Проте конституційне право зберігатиме свою особливість для кожної країни доти, доки існуватимуть суверенні держави. Тому вивчення дисципліни «Конституційне право зарубіжних країн» сприяє політичному самопізнанню, розумінню особливостей правових систем зарубіжних країн, а також місця і ролі демократичної, суверенної, незалежної та соціальної України у світі. Значення цього курсу зумовлено постійною потребою в порівняльному аналізі вітчизняних і закордонних інститутів-конституційного права. Україна встала на шлях розвитку, що враховує найкращий світовий досвід, і їй постійно доводиться вдосконалювати свою правову та політичну систему відповідно до мінливих умов сучасного світу. Головним джерелом конституційного права є конституції, принципи і норми, які в сумарному результаті визначають характер та спрямованість інших галузей права.

Пререквізити: іноземна мова історія політичних і правових вчень.

Корреквізити: міжнародний захист прав людини, конституційне право України, конституційне процесуальне право України.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: компаративне висвітлення основних конституційних моделей та допустимих меж втручання держави у приватну автономію індивіда та співвідношення конституційного права з міжнародним правом. Значення даного курсу полягає в усвідомленні основних конституційних цінностей та принципів та розумінні явища конституціоналізму.

Завдання дисципліни: формувати у здобувачів вищої освіти цінування та повага різноманітності і мультикультурності, повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи, знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини, здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

Очікувані результати навчання.

Студент, який у спішно завершив вивчення дисципліни, повинен: здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання; формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин; пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту; демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ Тижня	Тема лекції*	Тема практичного і семінарського заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Конституційне право: фундаментальні поняття, принципи та джерела	Конституційне право: фундаментальні поняття, принципи та джерела	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №1	5	1, с. 4-23; 2, с.5-19; 4, с. 3-10
2	Конституція – основне джерело конституційного права зарубіжних країн	Конституція – основне джерело конституційного права зарубіжних країн	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №2	5	1, с. 24-37; 4, с. 11-23; 5, с.14-27
3	Конституційно-правовий статус особи	Конституційно-правовий статус особи	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №3	5	1, с. 38-49; 2, с. 43-61; 5, с.28-42
4	Конституційно-правові основи суспільного ладу зарубіжних країн	Конституційно-правові основи суспільного ладу зарубіжних країн	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №4	5	2, с. 62-81; 4, с. 57-72; 5, с.28-42
5	Конституційні інститути безпосередньої демократії в	Конституційні інститути безпосередньої демократії в	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського	5	1, с. 78-89; 2, с. 62-81; 5, с.68-76

	зарубіжних країнах	зарубіжних країнах	заняття за темою №5 та до контрольної роботи за темами № 1-5		
6	Форми держави в зарубіжних країнах	Форми держави в зарубіжних країнах	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №6 до контрольної роботи за темами № 1-5	6	2, с. 82-91; 3, с. 82-92; 5, с.77-89
7	Інститут глави держави в конституційному праві зарубіжних країн	Інститут глави держави в конституційному праві зарубіжних країн	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №7	5	1, с. 104-112; 3, с. 93-105; 5, с.90-101
8	Законодавча влада у зарубіжних країнах	Законодавча влада у зарубіжних країнах	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №8	6	1, с. 113-119; 2, с. 93-102; 5,с.102-109
9	Виконавча влада в зарубіжних країнах	Виконавча влада в зарубіжних країнах	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №9 та до тестового контролю за темами №1-9	5	1, с. 119-118; 3, с. 123-134;
10	Конституційні засади судової влади в зарубіжних країнах	Конституційні засади судової влади в зарубіжних країнах	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №10 та до тестового контролю за темами №1-5	6	1, с. 143-158; 2, с. 167-192; 4,с.121-133
11	Міське самоврядування в зарубіжних країнах	Міське самоврядування в зарубіжних країнах	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №11	5	1, с. 201-234; 3, с. 145-154;
12	Регулювання конституційних правовідносин у Сполучених штатах Америки	Регулювання конституційних правовідносин у Сполучених штатах Америки	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №12	5	1, с. 235-258; 2, с. 224-247; 4,с.146-153
13	Конституційні правовідносини у Великобританії	Конституційні правовідносини у Великобританії	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №13	5	1, с. 259-279; 2, с. 248-267 4,с.154-161
14	Конституційне право Франції	Конституційне право Франції	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №14	5	1, с. 280-309; 2, с. 268-287 4,с.162-178

15	Регулювання конституційних відносин у Німеччині	Регулювання конституційних відносин у Німеччині	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №15 та до захисту рефератів	5	1, с. 310-337; 2, с. 288-314 5, с. 221-230
16	Конституційне право республіки Індія	Конституційне право республіки Індія	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №16 та до захисту рефератів	5	1, с. 338-375; 2, с. 315-344 4, с. 179-188
17	Конституційне право Китайської Народної Республіки	Конституційне право Китайської Народної Республіки	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи, підготовка до семінарського заняття за темою №17	5	1, с. 376-404; 2, с. 345-369 5, с. 237-254
			Всього	99	

Примітка: *Лекції проводяться по дві години в тиждень, семінарські заняття – дві години один раз в два тижні

Політика дисципліни.

Вивчаючи конституційне право зарубіжних країн, здобувач вищої освіти розширює та збагачує знання з теорії конституційного права, поглиблює розуміння національного конституційного права, отримує розуміння щодо соціальної зумовленості правових норм, формує вміння використовувати досвід зарубіжних держав для вдосконалення національного законодавства. Усвідомлення багатоманітності розуміння природи конституційного права, різноманіття його джерел та інститутів у зарубіжних країнах він позитивний вплив на формування правосвідомості та розвиток правової культури сучасного юриста. Тому політикою навчальної дисципліни є вивчення основних теоретичних положень науки зарубіжного конституційного права й основ конституційного права окремих країн, загальнотеоретичних та загальноправових проблем (форма державного устрою, форма державного правління, політичний режим, парламентаризм, громадянство, правове положення особи в зарубіжних країнах, інститут глави держави, судова влада, виборче право і виборчі системи зарубіжних країн, теорія і практика місцевого самоврядування та управління, політичні партії і партійні системи тощо), а також сучасних проблем національного конституційного права окремих країн (основи конституційного права і політичні системи США, Великобританії, Франції, ФРН, Італії, Індії, Іспанії, КНР, Японії, РФ, тощо).

Критерії оцінювання результатів навчання.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль (іспит)
8-й семестр				
Семінарські заняття	Контрольна робота	Тестовий контроль:		
УО (мінімальна кількість оцінок усього опитування – 6)	КР	Т К		
ВК: 0,3	0,1	0,1	0,1	0,4

Оцінювання тестових завдань

Тестове завдання для кожного студента складається з десяти тестів, кожен з яких оцінюється чотирма балами. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1 – 10	11-20	21-30	31-40
Оцінка	2	3	4	5

Якщо відповідь на тестове завдання має 2-3 правильних значення, а студент зумів вказати частину з них, то сума балів у цьому випадку буде пропорційна кількості правильних відповідей. Наприклад, у тесті є три правильних відповіді, а студент вказав лише дві з них, тоді він отримує за тестове завдання два бали з трьох.

На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі графи для відповідей повинні бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 15 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він повинен перездати її у встановленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється мінімальна оцінка „задовільно”.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання	
A	4,75-5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків.
B	4,25-4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3.00-3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	езараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Питання для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Поняття, предмет, метод та система конституційного права зарубіжних країн.
2. Джерела конституційного права зарубіжних країн.
3. Конституційно-правові норми: поняття, структура, класифікація.
4. Конституційно-правові відносини: поняття, особливості, види.
5. Поняття, сутність і принципи конституцій зарубіжних країн.
6. Види, форма і структура конституцій.
7. Порядок прийняття і зміни конституції.
8. Особливості конституцій зарубіжних країн
9. Загальна характеристика Конституції США.
10. Загальна характеристика Конституції Франції.
11. Характеристика конституційного регулювання у Великобританії.
12. Характеристика Основного закону ФРН 1949 року.
13. Загальна характеристика Конституції Японії.
14. Загальна характеристика Конституції Індії.
15. Загальна характеристика Конституції КНР.
16. Жива конституція (Living Constitution)
17. Конституційний контроль, його сутність, характеристика та основні моделі.
18. Види та форми конституційного контролю.
19. Американська система конституційного контролю.
20. Європейська система конституційного контролю.
21. Конституційний контроль у ФРН.
22. Конституційний контроль у Франції.
23. Суттєвість та загальна характеристика прав і свобод в зарубіжних країнах.
24. Особисті та громадянські права, свободи і обов'язки в зарубіжних країнах.
25. Політичні права, свободи і обов'язки громадян.
26. Соціально-економічні і культурні права, свободи і обов'язки громадян.
27. Правовий статус особи в документах ООН.
28. Інститут громадянства. Подвійне громадянство. Натуралізація.
29. Інститут притулку.
30. Правові гарантії прав і свобод людини і громадянина.
31. Партиїні системи зарубіжних держав.
32. Політичні партії зарубіжних країн. Класифікація політичних партій.
33. Організаційна структура політичних партій.
34. Партиїна система і характеристика політичних партій Великої Британії.
35. Партиїна система і характеристика політичних партій Франції.
36. Партиїна система і характеристика політичних партій Італії.
37. Партиїна система і характеристика політичних партій ФРН.
38. Партиїна система і характеристика політичних партій США.
39. Функція і сутність громадських організацій.
40. Типологія громадських організацій
41. Виборчі системи у зарубіжних країнах.

42. Різновиди референдумів та практика їх застосування в зарубіжних країнах (Франція, Швейцарія, Італія, Велика Британія).
43. Поняття форми держави. Форма державно-територіального устрою зарубіжних країн.
44. Унітарна і федеративна форми політико-територіального устрою. Принципи устрою федерації.
45. Федерація США.
46. Федерація ФРН.
47. Федерація Індії.
48. Федерація Швейцарії.
49. Автономні утворення в зарубіжних країнах.
50. Автономія в Італії.
51. Положення кантонів у Швейцарії.
52. Форма правління в зарубіжних країнах. Монархія. Республіка. Змішані форми правління.
53. Форма державного режиму.
54. Демократичний державно-правовий режим та його ознаки.
55. Авторитарний державно-правовий режим.
56. Тоталітаризм та його ознаки.
57. Виборче право в зарубіжних країнах. Принципи виборчого права.
58. Організація та проведення виборів в зарубіжних країнах.
59. Мажоритарна виборча система та її ознаки.
60. Пропорційна виборча система та її характеристики.
61. Референдум в зарубіжних країнах. Види референдумів.
62. Юридичні форми глави держави. Повноваження глави держави в зарубіжних країнах.
63. Порядок заміщення поста глави держави в монархіях і республіках.
64. Відповідальність глави держави у зарубіжних країнах.
65. Президент Італійської Республіки: порядок обрання, повноваження.
66. Президент Франції: порядок обрання, повноваження.
67. Президент США: порядок обрання, повноваження.
68. Президент Польщі: порядок обрання, повноваження.
69. Класифікація парламентів та порядок їх формування.
70. Порядок формування палат зарубіжного парламенту. Двопалатний парламент.
71. Внутрішня структура палат зарубіжного парламенту.
72. Законодавчий процес в зарубіжному парламенті.
73. Правовий статус депутата парламенту у зарубіжних країнах.
74. Федеральні збори у Швейцарії.
75. Парламент Італії.
76. Парламент Франції: порядок формування, структура, повноваження.
77. Конгрес США: порядок формування, структура, повноваження.
78. Парламент Великої Британії: порядок формування, структура, повноваження.
79. Парламент ФРН: порядок формування, структура, повноваження.
80. Парламент Індії: порядок формування, структура, повноваження.
81. Парламент Японії: порядок формування, структура, повноваження.
82. Законодавча влада КНР.
83. Уряд у зарубіжних країнах. Види урядів.
84. Компетенція уряду і його функції.
85. Уряд та Канцлер ФРН.
86. Уряд Великої Британії. Кабінет. Таємнича рада. Тіньовий кабінет.
87. Конституційно-правове регулювання судової влади у зарубіжних країнах. Конституційні засади судової організації.
88. Органи конституційного контролю та їх компетенція (конституційна юстиція).
89. Повноваження конституційного суду в різних правових системах.
90. Порядок формування, структура та організація роботи органів місцевого самоврядування.
91. Система органів управління на місцях у США та їх правове регулювання.
92. Система органів управління на місцях у Франції та їх правове регулювання.
93. Система органів управління на місцях у Великій Британії та їх правове регулювання.
94. Система органів управління на місцях в Італії та їх правове регулювання.
95. Система органів управління на місцях в Японії та їх правове регулювання.
96. Компетенція і фінансова база місцевого самоврядування.
97. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з органами держави.

Рекомендована література

Основна література

1. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн: [підручник] / Георгіца А.З. – Чернівці: Рута, 2001. – 431 с.
2. Гринюк Р. Ф., Захарченко М. А. Конституційне право зарубіжних країн: [Навчальний посібник]. – К.: Істина, 2009. – 376 с.
3. Лапка О. Я., Пікуля Т. О. Конституційне (державне) право зарубіжних країн (у схемах): Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2008. – 216 с.

4. Лукашин Є.В. Порівняльне конституційне право: Навч. посіб. для студ. вузів / Рівненський ін-т слов'язнавства Київського слов'янського ун-ту. Кафедра міжнародної інформації. – Рівне, 1998. – 203 с.
5. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник / В.М. Шаповал. – 5-е стереотипне видання. – К.: Артк, 2002. – 264 с.

Додаткова література

6. Кельман М. Підсумкові акти конституційної юрисдикції зарубіжних країн: їх юридична природа / М. Кельман // Право України. – 2000. – № 10. – С. 124-127.
7. Коваленко А.А. Інститут глави держави в системі органів державної влади / А.А. Коваленко // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. – 2002. – Вип. 17. – С. 70-76.
7. Конституційне право зарубіжних країн: навчальний посібник для підготовки до іспитів \ І. Тетарчук, Т. Дяків. – Центр навчальної літератури, 2019. – 206 с.
8. Конституційне право України: Акад. курс: (Підр. для студ вищ. навч. закл.) У 2 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, Київ. ун-т права; за заг. ред. Ю.С.Шемшученка. – К.: Юрид. думка. – 2008. – 519с.
9. Малишко М.І. Конституції зарубіжних країн та України (основи конституціоналізму) : [навч.- метод. Довідник] / Малишко М.І.; Межрегіональна Академія управління персоналом. – 2-ге вид., доп. – К.: МАУП, 2000. – 111с
10. Павленко Р.М. Парламентська відповідальність уряду: світовий та український досвід / Р.М. Павленко – К.: Вид. дім —КМ Акад., 2002. – 253 с.
11. Судові та правоохоронні органи європейських країн: [навч.-метод. посіб.]; Підгот.: Ю.Є. Полянський; В.В. Долежан; Одес. нац. юрид. акад. – О.: Юрид. л-ра, 2005. – 82 с.
12. Сухонос В.В. Світовий досвід закріплення статусу глави держави: історико-законодавчий контекст / В.В.Сухонос // Правова держава: Щорічник наук. пр. – 2007. – Вип. 18. – С. 207-217.